

Dosarul nr. 2ra-846/2021

Prima instanță: Judecătoria Criuleni, sediul Criuleni (jud. S. Caraman)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Papahol, Iu. Cotruță, V. Mihaila)

Î N C H E I E R E

09 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru

examinând admisibilitatea recursului declarat de avocatul Munteanu Liliana, în interesele lui Borodachi Nadejda,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Borodachi Nadejda împotriva lui Josan Oleg, intervenientul accesoriu Direcția Asistență Socială Sănătate și Protecția a Familiei Criuleni, cu privire la decăderea din drepturile părintești,

împotriva deciziei din 25 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 13 mai 2019, Borodachi Nadejda a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Josan Oleg, intervenientul accesoriu Direcția Asistență Socială Sănătate și Protecția a Familiei Criuleni, cu privire la decăderea din drepturile părintești.

În motivarea acțiunii a invocat că, prin hotărârea Judecătoriei Criuleni, sediul Central din 02 noiembrie 2017 a fost desfăcută căsătoria încheiată între Borodachi Nadejda și Josan Oleg, înregistrată la data de 04 octombrie 2011 la Primăria comunei XXXXX, r-nul XXXXX, cu nr.XX. Totodată prin hotărârea respectivă instanța de judecată a determinat locul de trai a copilului minor XXXXXX, cu mama Borodachi Nadejda. Prin aceeași hotărâre judecătorească s-a dispus de a încasa din beneficiul lui Josan Oleg în beneficiul lui Borodachi Nadejda, pensia alimentară pentru întreținerea fiicei XXXXXX în mărime de ¼ din salariul și alte venituri lunare, începând cu data adresării în judecată, adică 01 septembrie 2017 până la majoratul copilului.

Totodată reclamanta a indică că, de la nașterea copilului inclusiv după desfacerea căsătoriei și până la înaintarea acțiunii ambii părinți, nu a mai dus un trai și o convențuire împreună, iar copilul minor comun XXXXX până la înaintarea acțiunii locuiește cu mama Borodachi Nadejda, fapt confirmat prin Certificatul eliberat de către XXXXX.

A reiterat că, pârâtul Josan Oleg de la nașterea copilului și până la înaintarea acțiunii nu participa la creșterea, educarea, îngrijirea și întreținerea materială a copilului minor, deși fiind obligat prin hotărârea judecătorească, fapt confirmat prin informația executorului judecătoresc, prin care se adeverește că Josan Oleg la data de 01 aprilie 2019 are o restanță la plata pensiei pentru întreținerea copilului minor XXXXX în mărime de 30348,00 de lei.

A afirmat că, de la desfacerea căsătoriei și până la înaintarea acțiunii locul aflării tatălui copilului minor XXXXX nu-i era cunoscut, fapt confirmat prin Certificatul nr.235 din 29 martie 2019 eliberat de către XXXXX. Ultimul fiind anunțat în căutare prin încheierea Judecătoriei Criuleni, sediul Central din 26 octombrie 2018, deoarece se eschivează de la plata pensiei pentru întreținerea copiilor minori, XXXXX copilul dintr-o altă căsătorie și XXXXX, la caz.

A susținut că, mai mult ca atât, de la nașterea copilului XXXXX și până în prezent pârâtul a manifestat și manifestă o atitudine rezervată și indolentă față de creșterea, educarea și supravegherea copilului minor XXXXX, datorită acestui fapt copilul nu-i este atașat. Totodată prin confirmarea eliberată de către directorul Grădiniței-creșă „Alunelul” din com. Boșcana, se atestă că, XXXXX frecventează instituția respectivă, iar din data de 10 aprilie 2017 și până în prezent tatăl copilului cât și rudele din partea tatălui nu s-au prezentat niciodată în instituția preșcolară, cu atât mai mult nu s-a interesat niciodată de aptitudinile și capacitățile copilului în următoarele domenii: dezvoltarea fizică și fortificarea sănătății, dezvoltarea personală, emoțională și socială.

A declarat că, printr-o altă confirmare eliberată de directorul grădiniței se atestă că toată această perioadă, copilul XXXXX a fost adusă și luată de la grădiniță de mama Borodachi Nadejda și mătușa Rusu Ecaterina. De reușitele copilului se ocupă mama și mătușa, fiind prezente la ședințele cu părinții la nivelul instituției și a grupei. În situația în care familia celor doi soți s-a destrămat atunci când Josan Gabriela se afla la o vârstă fragedă și ținând cont de particularitățile de dezvoltare a copiilor la vârsta preșcolară, actualmente fiica minoră al acestora nu îl identifică și nu îl cunoaște pe Josan Oleg ca fiindu-i tată.

A mai susținut reclamanta că, pe numele pârâtului Josan Oleg a depus mai multe plângeri, pentru aplicarea loviturilor cu pumnii și picioarele pe diferite regiuni ale corpului, faptele fiind constatate prin raportul de examinare medico-legală nr.398. În atare împrejurări pârâtul Josan Oleg prin comportament amoral, abuz în exercitarea obligațiilor părintești, prin aplicarea violenței psihice asupra celorlalți membri ai familiei inclusiv copilul minor, influențează negativ asupra copilului Josan Gabriela.

Prin hotărârea din 07 august 2019 a Judecătoriei Criuleni, sediul Criuleni, acțiunea civilă depusă de Borodachi Nadejda a fost admisă, fiind decăzut Josan Oleg, din drepturile părintești în privința copilului minor, XXXXX. S-a explicat pârâtului, Josan Oleg că acesta poate fi restabilit în drepturile părintești de către instanța de judecată, la cererea lui, dacă v-or înceta împrejurările care au condus la decăderea din drepturile părintești și dacă această restabilire va fi în interesul superior al copilului minor. S-a încasat de la Josan Oleg, în beneficiul Nadejdei Borodachi, suma de 3000,00 de lei cu titlu de cheltuieli reale, necesare și rezonabile pentru asistență juridică suportate de către reclamantă. S-a încasat de la Josan Oleg,

în beneficiul Nadejdei Borodachi, suma de 40,40 de lei cu titlu de cheltuieli de judecare a cauzei compuse din cheltuieli de transport suportate în acest caz.

La data de 20 august 2020, avocatul Goncear Maria, în interesele lui Josan Oleg a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Criuleni, sediul Criuleni din 07 august 2019, solicitând repunerea apelantului în termen pentru depunerea apelului, admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri de respingere a cererii de chemare în judecată.

Prin decizia din 25 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a admis cererea de apel depusă de avocatul Maria Goncear, în interesele lui Josan Oleg. S-a casat integral hotărârea Judecătoriei Criuleni, sediul Criuleni din 07 august 2019, s-a emis o nouă hotărâre prin care: S-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Borodachi Nadejda către Josan Oleg, intervenientul accesoriu Direcția Asistență Socială Sănătate și Protecția a Familiei Criuleni, cu privire la decăderea din drepturile părintești, ca neîntemeiată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că, prima instanță în motivarea soluției de admitere a cererii de chemare în judecată a reținut că, în speță există temeiul prevăzut de art.67 alin.(1) lit.a) Codul familiei, care justifică decăderea pârîtului din drepturile sale părintești, or pârîtul se eschivează de la îndeplinirea obligațiilor părintești, inclusiv de la plata pensiei de întreținere pentru copilul său minor înregistrînd o restanță semnificativă, faptul că el mai și apare învinuit de comiterea faptelor de violență în familie asupra mamei copilului.

Instanța de apel a considerat eronată soluția primei instanțe din următoarele considerente.

Conform art.3 alin.(1), (2) din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului adoptată la 20 noiembrie 1989 la New York de Adunarea Generală ONU, ratificată prin hotărîrea Sovietului Suprem al RSSM nr.408 din 12 decembrie 1990, organizației Națiunilor Unite în toate deciziile care îi privesc pe copii, fie că sunt luate de instituții publice sau private de ocrotire socială, de către tribunale, autorități administrative sau de organe legislative, interesele superioare ale copilului trebuie să fie luate în considerare cu prioritate. Statele părți se angajează să asigure copilului protecția și îngrijirile necesare pentru bunăstarea sa, ținînd cont de drepturile și obligațiile părinților săi, ale tutorilor săi, ale altor persoane legal responsabile pentru el și vor lua, în acest scop, toate măsurile legislative și administrative corespunzătoare.

Conform dispozițiilor art. 18 al Convenției enunțate, statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au o răspundere comună pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine în primul rând părinților sau, după caz, reprezentanților săi legali. Aceștia trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului. Pentru garantarea și promovarea drepturilor enunțate în prezenta Convenție, statele părți vor acorda ajutor corespunzător părinților și reprezentanților legali ai copilului în exercitarea răspunderii care le revine de a crește copilul și vor asigura crearea instituțiilor, lăcașelor și serviciilor însărcinate să vegheze la bunăstarea copiilor. Statele părți vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru a asigura copiilor, ai căror părinți muncesc, dreptul de a beneficia de serviciile și instituțiile de îngrijire a copiilor

pentru care ei îndeplinesc condițiile cerute.

În conformitate cu prevederile art. 51 Codul familiei, se consideră copil persoana care nu a atins vârsta de 18 ani (majoratul). Fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-și cunoască părinții, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu ei, cu excepția cazurilor când aceasta contravine intereselor copilului. Copilul are dreptul la educație din partea părinților, la dezvoltarea capacităților intelectuale, la libertatea gândirii și conștiinței, la apărarea demnității și onoarei. În cazul copiilor separați de părinți, drepturile copilului la îngrijire și educație sînt asigurate de reprezentantul legal.

Instanța de apel a reținut că, în motivarea pretețiilor sale, reclamanta a invocat, că pârâtul se eschivează de la exercitarea obligațiilor părintești, și urmează a fi decăzut din drepturile părintești în privința copilului minor Josan Gabriela, în temeiul art. 67 lit. a) din Codul familiei.

Conform prevederilor art. 67 din Codului familiei, părinții pot fi decăzuți din drepturile părintești dacă: a) se eschivează de la exercitarea obligațiilor părintești, inclusiv de la plata pensiei de întreținere; b) refuză să ia copilul din maternitate sau dintr-o altă instituție curativă, educativă, dintr-o instituție de asistență socială sau alta similară; c) fac abuz de drepturile părintești; d) se comportă cu cruzime față de copil, aplicând violență fizică sau psihică, atentează la inviolabilitatea sexuală a copilului; e) prin comportare amorală, influențează negativ asupra copilului; f) suferă de alcoolism cronic sau de narcomanie; g) au săvârșit infracțiuni premeditate contra vieții și sănătății copiilor sau a soțului; h) precum și în alte cazuri când aceasta o cer interesele copilului.

Potrivit art. 68 alin. (1)-(2) din Codul familiei, decăderea din drepturile părintești are loc numai pe cale judecătorească. Acțiunea privind decăderea din drepturile părintești poate fi pornită de celălalt părinte, tutorele copilului, autoritatea tutelară locală/ teritorială.

În acest sens, instanța de apel a reținut și jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, în cauzele privind decăderea din drepturile părintești, potrivit căreia, în cauzele de acest fel, examinarea elementelor care servesc cele mai bine interesele copilului este întotdeauna de o importanță fundamentală (cauza Johansen vs Norvegia, hotărârea din 07 august 1996), că interesul copilului trebuie considerat ca fiind primordial și că doar un compartiment deosebit de nedemn poate determina ca o persoană să fie privată de drepturile sale părintești în interesul superior al copilului (cauza Gnähore vs Franța, hotărârea din 19 septembrie 2000 și Johansen citată anterior). Autoritățile trebuie să aibă în vedere interesele, drepturile și libertățile acestor persoane, în special interesul superior al copilului.

Sub acest aspect, instanța de apel a conchis că, neexercitarea corespunzătoare a drepturilor părintești trebuie să aibă o anumită gravitate pentru a atrage sancțiunea decăderii, astfel că nu orice atitudine sau comportament necorespunzător al părinților conduce la decăderea din drepturile părintești.

În speță, instanța de apel a reținut că în ședința de judecată nu s-a dovedit faptul eschivării pârâtului cu rea voință de la îndeplinirea obligațiilor părintești, inclusiv de la plata pensiei de întreținere.

Or, contrar celor invocate instanța de apel a reținut că, potrivit Adeverinței nr.192-514 din 10 decembrie 2020, eliberată de executorul judecătoresc Novicov Dmitrii, se atestă faptul că pensia de întreținere a fost achitată la contul special al executorului judecătoresc până în luna decembrie 2020, inclusiv în felul următor: 13 noiembrie 2017 în sumă de 1039,55 de lei eliberată creditorului la 22 mai 2018, iar sumele achitate de debitor, dat nerecepționate constituie: 24 septembrie 2019 și 03 octombrie 2019 suma de 11420,88 de lei; 18 octombrie 2019 suma de 9334,63 de lei; 13 decembrie 2019 suma de 9305,10 de lei; 12 februarie 2020 suma de 7964,21 de lei; 16 martie 2020 suma de 14470,68 de lei; 13 august 2020 suma de 9941,25 de lei; 10 decembrie 2020.

Instanța de apel a relevat că, pentru decăderea din drepturile părintești pe motivul eschivării de la plata pensiei de întreținere este necesară existența unor probe concludente și pertinente care ar demonstra cu certitudine că părinții se eschivează cu rea-credință, or în litigiul dedus judecătii nu au fost prezentate probe ce ar confirma o culpă gravă a pârâtului la neîndeplinirea obligațiilor părintești, mai mult ca atât acesta a prezentat probe care confirmă că nu are restanțe la plata pensiei de întreținere.

Instanța de apel nu a putut reține ca temei de admitere cele invocate în cererea de chemare în judecată nici cele invocate referitor la comportamentul amoral al pârâtului, abuz în exercitarea obligațiilor părintești, prin aplicarea violenței psihice asupra celorlalți membri ai familiei inclusiv copilului minor, care influențează negativ asupra copilului XXXXX, or în susținerea celor enunțate reclamanta/intimata Borodachi Nadejda a invocat conflictul între soți, care a avut loc în anul 2012, cu cinci ani înainte de desfacerea căsătoriei între părți, raportul de examinare medico-legală nr.XX din 20 decembrie 2012, care în opinia instanței de apel nu este actual și nu poate servi temei pentru decăderea din drepturile părintești.

Mai mult ca atât instanța de apel a reținut că contrar celor indicate, potrivit caracteristicii eliberate de XXXXX, se confirmă că Josan Oleg în perioada aflării în XXXXX a dat dovadă de comportament adecvat și liniștit. Nu făcea abuz de băuturi alcoolice, iar plângeri la primărie în privința ultimului nu au fost înregistrate.

Instanța de apel, luând în considerație cele expuse, a conchis că prin prisma principiului asigurării și promovării cu prioritate a interesului superior al copilului, admiterea prezentei cereri de chemare în judecată și decăderea părinților din drepturile părintești nu sunt în interesul copilului minor, or doar un comportament deosebit de nedemn poate determina ca o persoană să fie privată de drepturile sale părintești.

La 08 aprilie 2021, prin intermediul oficiului poștal, avocatul Munteanu Liliana, în interesele lui Borodachi Nadejda a declarat de recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului s-a invocat că, soluția deciziei instanței de apel este arbitrară or, instanța de apel s-a expus în privința raționamentului respingerii acțiunii de bază aplicând eronat legea materială și fără a da o apreciere tuturor probelor administrate.

A relatat că, potrivit art. 16 din Legea nr. 338 din 15 decembrie 1994 privind drepturile copilului statuează că, fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-și cunoască părinții, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu aceștia, cu excepția cazurilor în care despărțirea de un părinte sau de ambii părinți este necesară în interesul copilului.

În același context a menționat că, potrivit art. 51, 52 din Codul Familiei statuează dreptul copilului la abitație în familie și de a comunica cu părinții și alte rude. Familia este o instituție protejată de art. 8 din Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului.

A notat că, în conformitate cu art. 67 lit. a) din Codul Familiei, părinții pot fi decăzuți din drepturile părintești dacă se eschivează de la exercitarea obligațiilor părintești, inclusiv de la plata pensiei de întreținere.

A reiterat că, pentru decăderea din drepturile părintești pe motivul eschivării de la plata pensiei de întreținere este necesară existența unor probe pertinente care ar demonstra cu certitudine că părintele se eschivează cu rea-credință, inclusiv cu viclenie, de la plata pensiei de întreținere.

La caz, a menționat că, potrivit informației din 01 aprilie 2019, a executorului judecătoresc Novicov Dmitrii din 21 noiembrie 2017, s-a constatat că, Josan Oleg avea restanță la plata pensiei de întreținere pentru perioada 2017- 2019, în mărime de 30348,00 de lei.

A menționat că, abia după emiterea hotărârii Judecătorei Criuleni, sediul Criuleni din 07 august 2019, Oleg Josan inițiază achitarea restanțelor la pensia pentru întreținerea copilului minor.

Conform art.434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 25 februarie 2021, iar copia deciziei fiind expediată la adresa electronică a reprezentantului intimatei Borodachi Nadejda, avocatul Munteanu Liliana, munteanu.liliana@bk.ru la 25 martie 2021. (f.d.221-Vol.I)

Prin urmare, cererea de recurs declarată la 08 aprilie 2021 se consideră depusă în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art.439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Prin notificarea din 20 aprilie 2021, Curtea Supremă de Justiție în conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, a expediat intimatului Josan Oleg și interveninetului accesoriu Direcția Asistență Socială Sănătate și Protecția a Familiei Criuleni, copia recursului și i-a înștiințat despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Până la data examinării admisibilității recursului, intimatul Josan Oleg și intervenientul accesoriu Direcția Asistență Socială Sănătate și Protecția a Familiei Criuleni nu au depus referință prin care să-și exprime opinia referitor la recursul declarat.

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art.432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 din Codul de procedură civilă și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al din Codul de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432 din Codul de procedură civilă, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de recurentă nu pot duce la admisibilitatea recursului, or, acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 din Codul de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel.

În acest context este de menționat faptul că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt. Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursului, fiind lipsit de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurentului cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Abordarea recurentei, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acesteia cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursului nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune declararea acestuia ca fiind admisibil.

Prin prisma jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererea de recurs declarată de avocatul Munteanu Liliana, în interesele lui Borodachi Nadejda.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În conformitate cu art. 270, art.431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, -

d i s p u n e :

Recursul declarat de avocatul Munteanu Liliana, în interesele lui Borodachi Nadejda împotriva deciziei din 25 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru